

A szovjet életből

A beszélő kirakat

Sok tengerész, vasutas, hajóépítő jár az egyik kanyargós kis tallini utcában. A járókelők gyakran megállnak egy kirakat előtt, amelyen ez a felirat olvasható: „Időjárásjelentés”.

Az üveg mögött meteorológiai készülékek láthatók. Ha valaki a kirakat melletti fehér gombot megnyomja, a bemondó közli az időjárásjelentést orosz, majd éjszaki nyelven. A beszélő kirakat ezután elhallgat és néhány perc múlva már az új érdeklődőnek mondja el az időjárást.

A kirakat mellett, egy széles kapun át vezet az út az Ész SZSZK víz- és időjelző szolgálatának igazgatósági épületéhez. Az első emeleten van a tallini időjárásjelző intézet.

Viktor Lebegyev osztályvezető és Viktor Perenc rádiótechnikus együtt szerkesztették a beszélő kirakatot, amely egy magnetofonból, egy reléből és egy dinamikus hangszóróból áll. Amikor a gombot megnyomják, a

relé bekapcsolja az áramot a magnetofonba és a szalag működni kezd. Miután a szöveget leadta, a magnetofon automatikusan kikapcsolódik.

A meteorológiai állomás megfigyelői mindennap délután 5 órakor egy rádiós időjárásjelző készüléket bocsátanak fel, amelyhez egy hidrogénnel töltött léggömböt erősítenek. A készülék jelzi a hőmérsékletet, a nedvességet és a légnyomást. A meteorológiai állomáson a rádiós felveszi ezeket a jeleket, a megfigyelő pedig követi a gömb irányát. Amikor a készülék alacsonyabbnymomású rétegekhez ér, a gömb szétpattan, a készülék leesik. Az időjárásjelző készülék jelzéseit, egyéb adatokkal együtt, írásban megküldik az igazgatóságnak. Az ügyeletes összeállítja a jelentést és elküldi a repülőknél, tengerészeknél, a mezőgazdasági dolgozóknál, a halászosknál, a rádióknál, a sajtónak és az új találmánynak, a „beszélő kirakat”-nak is.

A Szovjetunió Orvostudományi Akadémiájának klinikai városa

A Szovjetunió Orvostudományi Akadémiája elhatározta, hogy tudományos-klinikai várost épít Moszkvában. Itt helyezik el az akadémia több intézetét, amelyek a körmegezés, a diagnosztika, a sebészeti kezelés, a bel- és ideggyógyászat, a fertőző és más betegségek kezelésének új módszereit dolgozzák ki. A várost Moszkva dél-

nyugati részén, körülbelül 40 hektáros területen építik fel. Itt helyezik el a klinikai épületeket, a tudományos laboratóriumokat, különböző diagnosztikai és egyéb rendelőintézeteket, a nagy egészségügyi múzeumot, a tudományos könyvtárat, a professzorok és az egészségügyi dolgozók lakóházait.

Huszonhat éves és már a Tudományos Akadémia levelező tagja

A napokban lezajlott Komszomol-kongresszus küldöttei között szerepelt egy fiatal szovjet tudós is: Szergej Mergeljan matematikus, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja, Szergej Mergeljan 26 éves.

Kollégái azt mondják Mergeljanról, hogy „született matematikus”. Amikor Szergej Mergeljan befejezte iskolai tanulmányait, választón állt: a tudománynak, avagy a művészetnek szentelje-e életét. Szakemberek szerint Mergeljanból kiváló operaénekes lett volna, e téren is nagy jövő állt előtte. A matematika iránti szenvedélye azonban erősebbnek bizonyult.

Mergeljan beiratkozott a jereváni egyetemre. Három év alatt letette tíz félév vizsgáit. Ezt követően a moszkvai matematikai intézet aspirantúrájára jelentkezett. Ott beha-

tóan foglalkozott a közelítő számítások, a modern matematika egyik legfontosabb fejezete további fejlesztésével.

A fiatal örmény aspiráns tudományos disszertációját a moszkvai matematikai intézetben dolgozta ki, amelyet 1949-ben védett meg. Ezzel a kandidátusi fokot akarta elnyerni. A tudósok tanácsa azonban olyan értékesnek találta a disszertációt, hogy egyértelműen elhatározták, a matematikai tudomány doktorává avatják a fiatal tudóst.

Igy lett Szergej Mergeljanból a tudományág legfiatalabb szovjet doktora. Akkortájt húsz éves volt. Három évvel később fontos tudományos munkájáért Sztálin-díjjal tüntették ki. A múlt évben a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagjává választották.

Kémek és diverzánsok pere Tiranában

Tirana (TASZSZ). Április 5-én Tiranában megkezdődött az amerikai hírszerzés szolgálatában álló kémek és diverzánsok fegyveres bandájának pere.

A fő vádlottak: Zenel Shehu, Zogu albán király testőrségének volt századosa, Halil Branica, a királyi

gárda volt századosa, Hamit Matiani, Ahmet Kabasi, Naum Sula, Gani Maliushi.

Az Albán Népköztársaság főügyésze, állami vádló felolvasta a vádiratot. Ezután megkezdődött a vádlottak kihallgatása.

SZEGEDI JEGYZETEK

Asztalok a piacon

A kékkendős menyecske letette a kosarát a téglafára s megigazította a dereka körül megkötött vastag gyapjúkendőt. Az első volt, aki a Szent István-téri piacra ért — valamivel öt óra után — és csodálkozó szemekkel nézegette a piactéren elhelyezett ezüstözött, fémből készült asztalokat. Az első gondolata az volt, hogy ő most hova álljon? Ott szokott ő máskor az asztalok helyén árulni. Keressen most magának másik helyet?

— Mi jót hozott? — kérdezte a tépelődő fiatal asszonyt a helypénzszedő.

— Tejfelt, túrót, tojást, meg egy darabkolbászt. Mondja már, ezek az asztalok...

— Akkor foglaljon magának helyet az egyik asztalnál — vágott szavába a bőrtáskás bácsi. — Tejtermékeket és húsféléseket ott lehet árulni.

— Az asztalnál? — Ott persze. Van most még hely, válogathat.

Közben már mások is érkeztek, félkendős nénikék, fekete bársonyruhas, bőrkabátos, csizmós fiatal és idősebb

parasztemberek — hozták árújukat a piacra.

A menyecske először szabódott, hogy megkerdezzé, de aztán csak kibökte.

— Mennyi pénzbe kerül? — S az asztalokra mutatott.

— Amennyibe eddig. A rendes helypénzbe. Ezért nem kell külön fizetni.

Na, ez a kérdés már megoldódott volna. Mert hát hiába, új dolog, a parasztember meg úgy van vele: megszokta már hosszú évek óta, hogy a kosarak fölé hajlongva a földön árul, most meg felpakoljon a szép, tiszta asztalra...

Hát azért ez okos dolog — jegyezte meg egyikük, s azzal felhelyezte kosarát az asztalra és bontogatni kezdett egy kendőt: barnaszínű, füstölt sonka került elő belőle.

Mire hát órák fújtak a szegedi gyárakban, már az első sor asztalok megteltek: mögöttük kínálhatták az árújukat az egyre sűrűsödő vásárlóknak. Volt ott, mi szem-színjének ingere: tiszta, fehér vászonnal letakart tejfölös bögrék, kolbászos

szok kandikáltak ki a

kosarakból, füstölt húsfélések, friss tojás, tej

— az egyik asztal alatt egy pár galamb pihegett.

Itt volt az asztalok körül az első probléma. Így jegyezte meg az egyik parasztember:

— Nemcsak tej-, húsfélét hozunk be, hová tegyem a zöldséget? Mert egy kis kukoricát is hoztam, meg tyúkot. Két helyen egyszerre nem árulhatok.

A mellette álló már javaslatot is tett.

— Kis helyet kellene hagyni az asztalok között és két oldala mellé lehetne rakni, ami nem az asztalra való.

Legközelebbre úgy csináljuk meg — ígérte a helypénzszedő.

A vásárlók között nagy tetszésre talált a tanács helyes kezdeményezése, Sőt! 40 asztal lesz a hogy ilyen szép asztalokat állított a piacra. Pedig a Marx-téren — Volt, aki megjegyezte, meg is van már mind hogy már hamarabb is lehetett volna, na de most sem késő. Meg is számolták: 25 asztal.

— Jó itt árulni? — tették fel kedveségből a kérdést, miközben a vásárló garabolyos asszonyok kisujjukkal kóstolgatták a tejfölt, hogy nem keserű-e.

— Még szokatlan —

vallozták be őszintén az eladók — de majd meg szokjuk bízatosan.

Az elmúlt szombat óta — amikor még újdonság volt — valóban megszokottabbá vált az asztalon való kényelmesebb, higiénikusabb eladás. Tiszta kendővel takarták be

többen a maguk kis részét, arra rakták árújukat, nem röstelték elátogatni — egyre inkább magukénak érzik most már ezeket a szép elárúzó asztalokat.

Sok pénzbe került — egyenként közel ezer forintba — de nem is ez a fontos: Szeged környekéről bejövő parasz-
tok kényelmét, a háziasszonyok higiénikusabb

kiszolgálását segíti elő, ez a cél pedig megéri. Sőt! 40 asztal lesz a Szent István-téren, 80

kat állított a piacra. Pedig a Marx-téren — Volt, aki megjegyezte, meg is van már mind

rendelve. S ha ez sem elég, megint csináltat a tanács.

A szegedi piacokon lévő asztalok a kormányprogram megvalósításának egy kicsiny részét, — örömmel üdvözlük az

árúszító parasztnak és a vásárló háziasszonyok is.

MARKOVITS TIBOR

A tudomány segítségével

Festékkoldó tisztítószert készítettek a Szegedi Tudományegyetemen a Szegedi Kenderfonógyár dolgozóinak

Két óra. A Szegedi Kendergyár kúrtje hosszan fűt, végetért a déli esti műszak. A gyár munkásai, asszonyok, fiatal lányok, férfiak boldogan, megelégedetten igyekeznek a gyönyörű fürdőbe, hogy a munka közben rájuk tapadó portól, piszoktól megtisztuljanak. A festők is, Nagy Szilveszter, Katona Imre, Vörös Konstantin, Patócs György bemennek a fürdőbe. Sokáig mossák, sikálják a kezükre tapadt festéket, de sajnos nem tudják lemosni magukról. Kénytelenek festékesen hazamenni. Ez nemcsak hogy csúnya, kellemetlen, hanem

egészségtelen is.

Különösen a zöld festék, a Diamantgrün veszélyes. A bőr porúsaiba tapad, nem kap kellő oxigént a test és komoly vérszegénység léphet fel. Hatos Sándor, az üzem orvosa már figyelmeztette a festő dolgozókat, hogy ez nagyon egészségtelen és forduljanak segítségért ahhoz a gyárhoz, ahonnan kapják a festéket.

Nem történt azonban semmi. A dolgozók továbbra is festékesen távoztak. Pocsai Sándor elvtárs, a Szegedi Kender újítási előadója sokat gondolkodott, hogyan lehetne ezen a régi bajon segíteni, mert segíteni kell akárhogy is — s jött is a jó gondolat. Szegeden sok vegyész van, kérjünk a tudománytól segítséget — gondolta. Levelet írt Pocsai Sándor a Szerveskémiai Intézet és a vegyipari technikum tanáraihoz. A levélben a többi kérés mellett az áll: „Azzal a kéréssel fordulunk az elvtársakhoz, hogy újítási feladattervünk sikeres végrehajtásához

nyújtsanak segítséget.

Feladataink között a 37-es pontban a következő áll: „A festő dolgozók

olyan vegyszert kapjanak tisztálkodás céljára, amely oldja mind a savas festéket, mind a bázikus festéket.”

Dr. Fodor Gábor elvtárs, a Szerveskémiai Intézet kétszeres Kossuthdíjas vezetője a levél kézhezvétele után két nappal a következő levélben válaszolt a kendergyáriaknak: „Kedves elvtársak, megkaptuk újítási feladattervük sikeres végrehajtásához segítségnyújtást kérő levelüket és szívesen állunk az elvtársak rendelkezésére. A festék eltávolításával kapcsolatosan azonban csak akkor kereshetünk megoldást, ha festékmintákat kapunk. Kérjük tehát azok mielőbbi beküldését.”

Pocsai elvtárs amint megkapta a levelet, azonnal összeszedte a festékmintákat és eljuttatta az intézetbe. Lestyan János, az intézet fiatal tanársegéde végezte el a festékekkel a kísérletet.

— Első dolgom az volt — mondja a tanársegéd —, hogy megvizsgáljam, milyen típusúak a festékek.

Az eredmény azt mutatta, hogy bázikus festékek. Megismerve szerkezetüket, következtek a kísérletek.

Lestyan elvtárs nagy igyekezettel vizsgálta az anyagokat. Megnézte, mivel oldódnak s azt tapasztalta, hogy

a sav hatására változás történt.

Ekkor híg sósav oldatba tette a festéket s az elszíntelenedett. „Megvan!” — kiáltott boldogan. Kollégái, akik körülötte dolgoztak, nagy érdeklődéssel hallgatták, amikor elmondotta, min dolgozik. Nagy lett az érdeklődés. Lestyan elvtárs gyorsan bekente saját és kollégái kezét a festékekkel és ellenőrizték, hogy a híg sósav oldat le-

tisztítja-e valóban a kézzel a festéket.

A kísérlet sikerült. Azután mindenki a csaphoz ment és szappannal lemosta kezéről a savat. Ekkor azonban újabb meglepetés következett. A szappannal mosás hatására visszazíneződött kezükön a festék.

Újabb kísérletezés kezdődött, s Lestyan elvtárs megtalálta a második oldatot is, a káliumpermanganátot, mely a kézen maradt vízszaszineződést vagy

a festékkoldó teljesen elűntette.

Tehát a két oldat tökéletesen letisztítja a festéket a kézzel.

Ezután az intézet elküldte a Szegedi Kendergyárba az oldat pontos összeállításának receptjét és a használati utasítását.

— Rövid idő alatt végeztem a kísérletet — mondja Lestyan elvtárs. — És nagyon örültem, hogy Szeged legnagyobb üzemének segíthetett intézetünk. Ugyanis, mint a Magyar Kémikusok Szegedi Egyesületének szervező titkára, örülök, hogy ilyen kérésekkel fordulnak hozzánk az üzemek. Sajnos, több szegedi üzemben van olyan probléma, amelyet ott nem tudtak megoldani az elvtársak és itt nálunk, vagy akár melyik más intézetben szakemberek könnyen és gyorsan megoldanák, csak szólni kellene.

A Szegedi Kendergyár újítási előadója és dolgozója nagyon megörültek a segítségnek. Most próbálják ki az oldószert — bizonyosan eredményesen, s szeretettel gondolnak a Szerveskémiai Intézet dolgozóira, akik a tudomány segítségével segítettek őket abban, hogy a jólvégzett munka után tisztán térjenek haza.

Juhász Zsuzsa

Ha nem javítják a szegedi határ legelőit, naponta többszáz literrel kevesebb tej lesz

A szegedi tehéntartó gazdák már igen várják, hogy megkezdődjék jószágaik kihajtása a legelőre. Erre néhány hét múlva — május 1. körül — sor kerül. A jó legelő, — amint erre a mezőgazdasági határozat is rámutatott — fontos alapja az állattenyésztés fejlesztésének, a tejhozam emelésének.

A szegedi határ legelőire körülbelül ezer tehenet hajtának majd ki. Számos jószágértartó gazda azonban már most aggodalommal tekint a kihajtás, legeltetés elé.

Az aggodalom, a panasz nem mostani keletű, évekre nyúlik vissza. Oka: a jószágok mint-

egy hat héti lakhatnak jól zöldtakarmánnyal a legelőn, — mert a határ mezői eléggé szarvnyak, javításra szorulnak.

Természetesen az egész legeltetési időnyben kihajtják a jószágokat, de azok mintegy hat hét után csak keresik a fűvet, de nemigen találják. A dolgozó parasztok a kormányprogram, a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló párt- és kormányhatározat után különösen fellelkesültek — és tegyük hozzá, joggal elvárják —, hogy az illetékesek valamilyen megoldást találjanak a legelők javítására, s ezen keresztül a több tej elérésére.

Mi hát a helyzet?

A legeltetési bizottság mindössze három mázsa műtrágyát kíván elszórni azért, hogy javítsák a legelőket. Neveltséges ez, hiszen a három mázsa műtrágya, ahogy mondani szokás, egy csepp a tengerbe, — vajmi keveset ér.

Terv volt arra, hogy a legelők közül száz holdat istállótrágyáznak és 200 holdra műtrágyát szórjanak el. A legeltetési bizottság tanácsnád dolgozó tagjai — a legeltetési bizottság nem tanácsnád dolgozó tagjait kevesebb ismerik a mezőgazdasági osztályon — azonban valamiféleképpen megállapították, önálló költés-gyűjtésük alapján csupán három mázsa műtrágyát tudnak biztosítani. Ezzel aztán el is „intézték” a legelő kérdést. A tanácsnád is annyiban hagyta a dolgot. Igaz, volt egy olyan javaslat: a tehéntartó dolgozó parasztok segítségével biztosítsák az istállótrágyázást. A legeltetési bizottság tagjai — a tanácsnád dolgozók — kerek-percek kijelentették, hogy az lehetetlen. Enyhén szólva ilyen könnyelműen intézték az ügyet.

A tanács illetékes osztályának, a végrehajtóbizottságnak feltétlenül foglalkozni kell a legelők gondozásával, javításával kérdéseivel. Kétségtelen, többet lehet és kell tenni ettől is!

Nem kis dologról van szó. Ha nem gondozzák, nem javítják a legelőket, akkor az naponta is többszáz liter tejjel jelent kevesebbet.

A téhen, ha jóllakik zöldtakarmánnyal — tapasztalatból nagyon jól tudja ezt minden paraszt ember — naponta három literrel is több tejet ad. A gyenge, rossz mező — a legeltetési időnyben nem lakhat jól a téhen — kevesebb lesz a tej.

Ha a nem javított, nem gondozott legelő miatt csupán egy literrel ad kevesebbet egy téhen, ez Szegeden — mivel körülbelül ezer tehenet hajtának ki — naponta ezer liter tej veszteséget jelent.

Itt kell hozzátenni, hogy a gondozott, javított jó legelőn négy-öt hónapon át is jóllakik a jószág és bőven ad tejet.

Nem mult még ideje, még most sem késő a szegedi határ legelőinek műtrágyával való javítása, gondozása. Az illetékesek a tehéntartó gazdák megkérdezése után, jó javaslatok hasznosításával tegyenek határozott lépéseket a több tejért, a legelő javításáért. Ezt a munkát előadni, jelentőségét nem látni nagy hiba és mulasztás.

A legelőjavítást, illetve a több tejet joggal várják a dolgozó parasztok és a munkás édesanyák s gyermekeik.

Több tejet van szükségünk! Segítsük ezt elérni a legelők javításával, gondozásával is. Az illetékesek a sor — intézkedjenek!

Szorgalmasan dolgoznak

a Haladás tsz új tagjai

Az újszegedi Haladás termelőszövetkezetbe márciusban húsz új tag lépett be. Az új belépők vígan és szorgalmasan végzik a munkát a szövetkezet régi tagjaival együtt. Kiss Mihály is március elején lépett a tsz-be. A tag-ság tudja, hogy érte a földdel való bánást, jó szakember. Ezért az egyik növénytermelési munkacsoport vezetőjévé is választották. Az új tagok részint a kertészetben, részint a szántóföldi munkáknál dolgoznak.

Április 4-ére újabb 15 ezer forint előleget osztottak a tagoknak. Főleg az új belépőket segítették. Kiszely Lászlóné 250 forintot, több mázsa fát és rőzsét vitt haza. Kiss Mihály az eddig elért munkaegységeire előlegként 300 forint készpénzt, több mázsa fát és több kővet, rőzsét kapott.